

فضایل امیرالمؤمنین علی علیه السلام

(ترجمه کشف الیقین علامه حلی
موسوم به درّ ثمین)

■ نویسنده علامه حلی

■ مترجم محمدباقر شهرستانی موسوی

■ مصحح علی اوجبی

www.ketab.ir

سرشناسه: علامه حلی، حسن بن یوسف، ۸۴۶-۶۲۷ ق.
عنوان قراردادادی: کشف‌الیقین فی فضائل امیرالمؤمنین. فارسی
عنوان و نام پدیدآور: فضایل امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام (ترجمه کشف‌الیقین علامه حلی
موسوم به درّ ثمین)؛ مترجم محمدباقر شهرستانی موسوی؛ تصحیح و تحقیق علی اوجبی.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات وایا، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: بیست و هفت، ۵۶۸ ص.؛ ۵/۱۴ × ۲۱/۵ س.م.

شابک: ۵۵۰۰۰ ریال / ۵-۰۲-۸۴۳۰-۰۰۰-۹۷۸-۶۰۰

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنا

یادداشت: نمای

موضوع: علی بن ابی‌طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- فضایل

موضوع: Virtues ۶۶۱-۶۰۰ Ali ibn Abi-talib, Imam I --

موضوع: علی بن ابی‌طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- احادیث

موضوع: Hadiths ۶۶۱-۶۰۰ Ali ibn Abi-talib, Imam I --*

شناسه افزوده: شهرستانی موسوی، محمدباقر بن ابوالفتح، قرن ۱۱ ق، مترجم

شناسه افزوده: اوجبی، علی، ۱۳۴۳ - مصحح

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ ۵۰۴۱ ک۵۸/ع۱

رده‌بندی دیوبی: ۲۹۷/۹۵۱

شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۰۳۱۵۸

■ عنوان: فضایل امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام (ترجمه کشف‌الیقین علامه حلی موسوم به
درّ ثمین) ■

■ نوشته: علامه حلی

■ مترجم: محمدباقر شهرستانی موسوی

■ مصحح: علی اوجبی

■ صفحه‌آرا: فاطمه اخوان فرد

■ طراح جلد: حسن کریم‌زاده

■ ناظر چاپ و امور فنی: انوشه صادقی‌آزاد

■ کاغذ: بالکی

■ نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۶

■ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

■ بها: ۵۵۰۰۰ ریال

■ ناشر: وایا

■ شابک: ۵-۰۲-۸۴۳۰-۰۰۰-۹۷۸-۶۰۰

■ آدرس الکترونیکی: vaya.pub@gmail.com

فهرست مطالب

مقدمه	یازده
۱. دورنمایی از مساجد نویسنده	سیزده
اساتید	چهارده
الف. مراحل مقدسالی	چهارده
ب. تحصیلات عالیه	پانزده
شاگردان	پانزده
آثار و نوشته‌ها	هفده
الف. تفسیر و علوم قرآنی	هیجده
ب. علوم روایی	هیجده
ج. اصول فقه	نوزده
د. فقه	نوزده
ه. صرف و نحو	بیست
و. منطق	بیست و یک
ز. کلام	بیست و یک
ح. فلسفه	بیست و دو
ط. عرفان	بیست و سه
ی. چند موضوعی	بیست و چهار
۲. کشف الیقین فی فضائل أمير المؤمنين	بیست و چهار
۳. دُرّ ثمین	بیست و پنج

۴. نسخه شناسی و شیوه تصحیح بیست و شش

[مقدمه مترجم] ۱

فصل اول در بیان فضیلتی چند که ثابت بود برای حضرت امیرالمؤمنین (ع) پیش از وجود و تولد. ۹

فصل دوم در فضایی چند که ثابت شد از برای آن حضرت (ع) در وقت خلق و ولادت او. ۱۷

فصل سیم در فضایی که ثابت بود از برای آن حضرت (ع) هنگام بزرگی و بلوغ او. ۲۳

باب اول در بیان فضایی که حاصل می شود از افعال و آثار. ۲۵

مطلب اول در فضیلت های نفسانی است. ۲۵

بحث اول در ایمان. ۲۶

بحث دوم در فضیلت علم. ۳۶

بحث سیم در خبر دادن به غیب. ۵۹

بحث چهارم در شجاعت آن حضرت. ۶۸

بحث پنجم در ورع و زهد آن حضرت. ۶۹

بحث ششم در کرم و سخاوت آن حضرت. ۷۳

بحث هفتم در ورع و دینداری و استجاب دعاى آن حضرت. ۸۱

بحث هشتم در حُسن خُلق آن حضرت. ۸۸

بحث نهم در حلم و بردباری آن حضرت. ۹۰

مطلب دوم در فضایل بدنی. ۹۱

بحث اول در عبادت. ۹۱

بحث دوم در جهاد است. ۹۴

بحث سیم در اینکه آن حضرت (ع) در تصدیق به پیغمبر (ص) بر همه کس سبقت گرفته، و هیچ احدی پیشتر از او ایمان نیاورده. ۱۳۷

بحث چهارم در ارسال سوره برائت به مکه معظمه. ۱۳۹

۱۴۱	بحث پنجم در اینکه امیرالمؤمنین (ع) جمع کرده بود میان فضایل متضاده
	بحث ششم در ذکر اندکی از کلام معجز نظام اسدالله الغالب، امام المشارق و
۱۴۲	المغرب، امیرالمؤمنین، علی بن ابی طالب (ع).....
۱۸۱	باب دوم در بیان فضایلی که حاصل شد برای آن حضرت (ع) از خارج.....
۱۸۱	بحث اول در نسبت آن حضرت است.....
	بحث دوم در تزویج نمودن حضرت امیرالمؤمنین (ع) حضرت سیده النساء (س)
۱۸۶	را.....
۱۹۱	بحث سیم در مؤاخات و برادری او با حضرت رسول (ص).....
۱۹۴	بحث چهارم در سبب ابواب است.....
۱۹۸	بحث پنجم در سبب ابواب است.....
۲۰۲	بحث ششم در بیان وجوب محبت و مودت امیرالمؤمنین (ع).....
۲۱۳	بحث هفتم در اینکه حق و قیاس همیشه با امیرالمؤمنین (ع) بودند.....
	بحث هشتم در بیان نصوصی که حضرت رسول (ص) در شأن امیرالمؤمنین فرمود و
۲۱۶	گفت که علی مولاي کسی است که من مولا و صاحب اختیار اویم.....
۲۲۳	بحث نهم در تصریح کردن حضرت رسول (ص) به خلافت امیرالمؤمنین (ع).....
	بحث دهم در خطاب فرمودن حضرت رسول (ص) آن حضرت را به لفظ
۲۳۱	امیرالمؤمنین.....
۲۳۸	بحث یازدهم در حدیث منزلت و اتحاد است.....
۲۴۳	بحث دوازدهم در خبر طایر است.....
	بحث سیزدهم در بیان نص حضرت رسول است (ص) بر اینکه امیرالمؤمنین بهترین
۲۴۴	خلق است.....
	بحث چهاردهم در بیان حدیث توعد و اذار است بر کسی که غصب خلافت کند از
۲۴۷	حضرت امیرالمؤمنین (ع).....
	بحث پانزدهم در بیان تشبیه فرمودن حضرت سید کاینات است آن سید اولیا را به
۲۵۰	سورة مبارکه «قل هو الله أحد» و کعبه و به رأس مبارک خود.....

- ۲۵۲ بحث شانزدهم در حدیث سطل است
- ۲۵۳ بحث هفدهم در وصف فرمودن سید انبیا است مر سید اولیا را (ع) به سیادت
- بحث هجدهم در بیان حدیث اینکه حضرت امیرالمؤمنین (ع) صاحب حوض کوثر است و صاحب در دخول جنت است و در روز قیامت صاحب لوا و صراط خواهد بود و افتخار می کنند ملائکه موکلین به او بر ملائکه موکلین به دیگران
- ۲۵۴ بحث نوزدهم در بیان اولاد امجاد آن حضرت است
- ۲۵۶ بحث بیستم در ذکر زوجة آن حضرت
- ۲۷۹ بحث بیست و یکم در آنچه روایت کرده اند جمهور سنّیان از آیات قرآنی که در شأن امیرالمؤمنین (ع) نازل شده
- ۲۸۲ بحث بیست و دوم در اینکه نوزده پیغمبر از صلب امیرالمؤمنین است و اینکه آن حضرت قسمت کننده بهشت و روز قیامت است
- ۳۱۹ بحث بیست و سیم در حدیث و سنده
- ۳۱۹ بحث بیست و چهارم در دعا کردن حضرت رسول (ص) به جهت امیرالمؤمنین (ع)
- ۳۲۶ بحث بیست و پنجم در وعید بر بغض آن حضرت (ع)
- ۳۲۷ بحث بیست و ششم در قصه اصحاب کعبه و احباب ای امیرالمؤمنین (ع) مر سؤالات
- ۳۳۰ یهودی را
- ۳۴۵ بحث بیست و هفتم در بالا رفتن امیرالمؤمنین (ع) بر دوش حضرت رسول (ص)
- بحث بیست و هشتم در اینکه ذکر امیرالمؤمنین (ع) و نظر کردن به آن حضرت عبادت است
- ۳۴۶ بحث بیست و نهم در اینکه حضرت امیرالمؤمنین (ع) میان حضرت رسول (ص) و حضرت خلیل الرحمن خواهد بود در روز قیامت
- ۳۴۷ بحث سیام در امر فرمودن رسول است مردم را به ارشاد گرفتن از امیرالمؤمنین (ع) و در ذکر وسیله و بیان آن است
- ۳۴۸ بحث سی و یکم در قصه دینار است
- ۳۴۹ بحث سی و دوم در وصف فرمودن حضرت رسول (ص) حضرت امیرالمؤمنین (ع) را

۳۵۲	به یآوری و زیارت نمودن او مر حضرت فاطمه (س) را
۳۵۵	بحث سی و سیم در حال امیرالمؤمنین (ع) در شب معراج
	بحث سی و چهارم در فدا نمودن حضرت رسول الله پدر خود را به حضرت
۳۵۶	امیرالمؤمنین و وعده فرمودن او را به حقیقه ای در بهشت
	بحث سی و پنجم در امر فرمودن الله تعالی به حضرت رسول (ص) که برساند فضایل
۳۵۷	آن سید را به خلق
۳۶۹	بحث سی و ششم در احادیثی که زبیر بن بکّار روایت کرده
۳۷۶	بحث سی و هفتم در حدیث فتوّت و جوانمردی آن حضرت (ص)
۳۷۹	فصل چهارم در ذکر فضایل متفرقه حضرت علی (ع)
۳۹۷	تعلیقات و حواشی
۴۸۷	تصویر نسخه اساس
۴۹۱	نمایه ها
۴۹۳	۱. آیات
۵۰۱	۲. روایات
۵۳۹	۳. اشعار
۵۴۱	۴. کسان
۵۵۳	۵. گروهها و قبایل
۵۶۱	۶. کتابها
۵۶۳	۷. جایها
۵۶۷	۸. وقایع و ایام مهم
۵۶۹	۹. منابع و مآخذ

مقدمه مصحح

به نام آن که هستی نام از او یافت

یکی از باورهای اساسی و بنیادین اعتقادی شیعه، اصل امامت است. از این رو، از دیرباز در تمامی آثاری که در علم دلام و اصول عقاید نگاشته شده، فصلی به این مهم اختصاص داشته است. اهمیت این بحث به حدی است که گروهی از متکلمان شیعی، به طور مستقل آثاری را درباره این اصل اعتقادی تألیف کرده‌اند که شاهکار آن دایرة المعارف جاوید الغدیر نوشته علامه عبدالحسین امینی (درگذشته ۱۳۹۰ هـ. ق) است.

آموزه امامت، یکی از جنجالی‌ترین و اختلافی‌ترین باورهای دینی است که باعث نزاعهای پردامنه متکلمان مسلمان شده و با کمال بسف، به مشعب و تفرق مسلمانان انجامیده است.

جامعه اسلامی پس از اتفاق نظر بر ضرورت وجود امام که مبتنی بر ضرورتی خیردگرایانه است؛ و با اعتراف به اینکه امامت به نوعی تداوم نبوت است؛ یعنی

۱. آثاری چون: غایة المرام و حجة الخصام فی تبیین الإمام من طریق الخاص و العام اثر سید هاشم بحرانی (درگذشته ۱۱۰۷ هـ. ق)؛ عیقات الاثوار فی إمامة الأئمة الأطهار، اثر سید میر حامد حسین موسوی هندی (درگذشته ۱۳۰۶ هـ. ق)؛ إحقاق الحق و إزهاق الباطل، اثر قاضی نورالله شوشتری (درگذشته ۱۰۱۹ هـ. ق).

همان گونه که نبی به عنوان علت حدوث شریعت ضرورت دارد، وجود امام نیز به عنوان علت بقا ضروری است؛ در ویژگیهای امام، گستره وظایف او و از همه مهمتر در چگونگی احراز این منصب و نیز نخستین امام پس از پیامبر (ص) اختلاف کردند:

شیعه، امامت را منصبی الهی می‌داند و بر این باور است که امام از سوی خدای تعالی برگزیده و به نص پیامبر و امام پیشین تعیین می‌گردد. به دیگر سخن: امامت، مقوله‌ای انتصابی است و نقش مردم در این میان تنها به عنوان زمینه‌سازان تحقق حکومت الهی و مبسوط‌الید کردن امام برای فعلیت بخشیدن آرمانهای اسلامی است؛ و بیعت امت با امام بیانگر آمادگی جامعه اسلامی برای همراهی امام در جهت سیر به سوی کمال حقیقی است.

در مقابل، متکلمان عامه، امامت را منصبی انتخابی و مستند به آرای مردم می‌انگارند. با این تفاوت که معتز، هیچ قید و شرطی برای مشروعیت داشتن آرای مردم قائل نیستند، در حالی که اساعده و انارای گروهی خاص از مردم به نام «اهل حل و عقد» را معتبر می‌دانند، نه انتخاب مطلق مردم.^۱

نکته دیگری که باید به آن اشاره داشت اینست که امامت حضرت علی (ع) را باور داشتند، اما نه به عنوان نخستین امام و جانشین باور داشتند (ص) بلکه به عنوان چهارمین خلیفه. شاید انگیزه متکلمان و دیل‌پژوگان شیعی از تألیف تک‌نگاریهای بی‌شمار درباره فضایل و مناقب حضرت امیر (ع) جلب توجه عامه به سوی این مهم باشد که با وجود کمالات بی‌شمار و غیرقابل انکار حضرت،

۱. ر.ک: التمهید، ص ۱۷۸.

۲. کتابهایی چون: مناقب الإمام علی (ع)، ابن دمشقی؛ مناقب امیرالمؤمنین، محمد بن سلیمان کوفی؛ تفضیل امیرالمؤمنین، شیخ مفید؛ خصائص امیرالمؤمنین، نسائی؛ المناقب، ابن مغازلی؛ المناقب خوارزمی؛ مناقب آل ابی طالب، ابن شهر آشوب؛ الیقین، ابن طاووس؛ العمدة، ابن بطریق و... که بیشتر از سوی علمای اهل سنت تألیف شده‌اند از آن جمله‌اند. برای آگاهی بیشتر از منابع مشابه ر.ک: اهل البیت فی المکبة العربیة.

چگونه خلفای سه گانه را بر وی ترجیح داده و به رهبری جامعه اسلامی برگزیده اند؟^۱

۱. دورنمایی از حیات نویسنده^۲

کشف الیقین فی فضائل امیرالمؤمنین، نگاشته متکلم نابغه جهان اسلام، حسن بن یوسف بن عظمیٰ حلی، مشهور به علامه حلی (۶۴۸-۷۲۶ ه. ق) است. خوشبختانه آثار بسیاری از این اندیشمند سترگ و کم نظیر مسلمان به زیور طبع آراسته شده و محققان بسیاری درباره شرح حال، آرا و اندیشه هایش تحقیق کرده اند. از این رو، در این مقدمه به ذکر دورنمایی از حیات وی و اشاره اجمالی به اساتید و شاگردان و نمایش کارشناسی بنده کرده و خواننده را برای تحقیق و اطلاع بیشتر به منابع موجود در این رساله ارجاع می دهیم.^۳

— در رمضان سال ۶۴۸ ه. ق در شهر حله به دنیا آمد.

— در سال ۷۰۹ ه. ق به دعوت سلطان محمد خدابنده به دربار او در ایران بار

۱. عامل دیگر پاسخ و دفاع در برابر حملات متعصبان و کوردلان بود که بر روی منابع به سبب حضرت پرداخته، نه تنها فضایل او را انکار و کتمان می کردند، بلکه گاه به کفر وی حکم می دادند.
۲. این قسمت پیش از این در مقدمه کتاب سعدیه نیز درج شده بود، اما از آنجمله این کتاب مستقل از اثر یاد شده است، تکرار آن ضروری می نمود.

۳. برخی از مهمترین منابعی که درباره وی سخن گفته اند عبارتند از: إحقاق الحق، ج ۱، صص ۳۵-۷۰؛ الأعلام (زرکلی)، ج ۲، ص ۲۳۷؛ أعيان الشيعة، ج ۵، صص ۳۹۶-۴۰۸؛ أمل الآمل، ج ۳، صص ۸۱-۸۵؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۷، صص ۵۱-۱۴۹؛ الدرر الكامنة، ج ۲، ص ۷۱؛ روضات الجنات، ج ۲، صص ۲۶۹-۲۸۶؛ ریاض العلماء، ج ۱، صص ۳۵۸-۳۸۹؛ ریحانة الأدب، ج ۴، صص ۱۶۷-۱۷۹؛ طبقات أعلام الشيعة، ج ۳، صص ۵۲-۵۴؛ الفوائد الرضوية، صص ۱۲۶-۱۲۸؛ قصص العلماء، صص ۳۵۵-۳۶۴؛ الکنی والألقاب، ج ۲، صص ۴۳۶-۴۳۹؛ لسان المیزان، ج ۲، ص ۵۸۷؛ لغت نامه، ج ۱۰، صص ۱۴۱۴۵-۱۴۱۴۸؛ لؤلؤة البحرين، صص ۲۱۰-۲۲۷؛ مجالس المؤمنین، ج ۱، صص ۵۷۱-۵۷۶؛ معجم المؤلفین، ج ۳، ص ۳۰۳؛ نهج الحق و کشف الصدق، صص ۵-۳۵؛ هدیة العارفين، ج ۵، صص ۴۸۴-۲۸۵ و...

یافت.

— در سال ۷۱۶ هـ. ق پس از مرگ سلطان محمد خداپسند به زادگاه خود بازگشت.

— در محرم سال ۷۲۶ هـ. ق در زادگاه خود حله درگذشت؛ و پیکر مطهرش پس از تشییعی با شکوه در نجف اشرف در بارگاه ملکوتی حضرت امیر (ع) دفن شد.

— پدرش سدیدالدین یوسف بن علی بن محمد بن مطهر حلی (زنده تا ۶۶۵ هـ. ق) یکی از سکلمان و فقهای برجسته حله، معاصر با اندیشمندانی چون خواجه نصیرالدین طوسی و محقق اول؛ و مادرش از خاندان بنی سعید بود.

— فرزندش فضل‌المحققین نیز چه در زمان حیات پدر و چه پس از وی از دانشمندان بزرگ جهان اسلام به‌شمار می‌آمد.

— برادری داشت رضی‌الدین نام، مؤلف کتاب العدد القویة که ۱۳ سال بزرگتر از وی بود. نیز خواهری داشت که به عقد سدیدالدین الفوارس درآمد. بعدها دو تن از فرزندان ایشان - عمادالدین و ضیاءالدین - در امر شاگردان علامه قرار گرفته و بر آثارش شرح نوشتند.

استادید

الف. مراحل مقدماتی:

ادبیات عرب (صرف و نحو)، کلام، تفسیر قرآن، علم الحدیث، درایة الحدیث را از پدر آموخت؛ منابع روایی شیعی (نظیر: الکافی، نوشته‌های شیخ طوسی و شیخ صدوق) و منابع روایی اهل حدیث (مانند: موطأ مالک، صحیح بخاری، مسند احمد بن حنبل و سنن أبی داود) را از پدر و از جمال‌الدین طاووس و رضی‌الدین طاووس فرا گرفت و در فقه از محضر دایی خود (محقق اول) و مفیدالدین محمد جهم بهره برد.

ب. تحصیلات عالی:

آن گونه که علامه خود تصریح دارد: الهیات شفا و التذکرة فی علم الهیة را از خواجه نصیرالدین طوسی و شماری از دیگر آثار فلسفی و منطق را از نجم الدین عمر کاتبی قزوینی فرا گرفته است.

شمس الدین محمد کیشی در آشنا کردن وی با دیدگاههای عرفانی سهم بسزایی داشته است.

برهان الدین محمد بسفی، استاد وی در جدل بوده و جمال الدین بن ایاز نحوی مباحث پیشرفته صرف و نحو را در قالب کتاب جمال الدین بن حاجب در اختیارش قرار داده.

واسطی شاگرد شیخ شهاب الدین بهرودی نیز با دیدگاههای اشراقی آشنایش کرده و تقی الدین عبدالله صباغ کوفی استاد وی در تفسیر کثاف زمخشری بوده است.

شاگردان

بخشی از حیات پربار علامه حلّی به دوران حکومت اولجایتو معروف به سلطان محمد خداپسند^۱ (درگذشته به سال ۷۱۶ ه. ق) هشتمین پادشاه مغولی از هولاکویان اختصاص دارد.

علامه در سالهای ۷۰۸ یا ۷۰۹ ه. ق به دعوت اولجایتو به دربار فرا خوانده شد. او پس از ورود به دربار به همراه پسرش در مناظره‌های متعدد با بزرگان و اندیشمندان اهل سنت نظیر نظام الدین عبدالملک شرکت جست و در تمامی آنها با

۱. او نخست بر مذهب اهل سنت بود، ولی بعدها تشیع را اختیار کرد. میان مورخان اختلاف است که آیا علامه در تغییر مذهب وی نقش داشته یا نه؟

قدرت هر چه تمامتر تفوق یافت. او و پسرش منزلت و جایگاه والایی نزد اولجایتو و درباریان یافتند. او کلام شیعی را بتدریج به اولجایتو آموزش داد.

علامه روابط نزدیکی با این پادشاه مغولی داشت. در سفرها ملازم و همراهش بود و پرسشها و شبهات اعتقادی که از سوی وی مطرح می شد، موضوع رساله های علامه قرار می گرفت و در پایان به او اهدا می گردید.

حضور علامه در دربار تا پایان حیات اولجایتو در سال ۷۱۶ هـ. ق ادامه داشت. اما پس از آن به زادگاه خود حله بازگشت و به تربیت شاگردان و تألیف شماری از آثار خود پرداخت.

علامه به دلیل برخورداری از نبوغ، احاطه بر حوزه های گوناگون علوم دینی، بیان شیوا و استدلالی، در طول زندگی علمی خود همواره با محفل درسی پُر رونق و با شاگردانی از سراسر جهان مواجه بود. در اینجا خالی از فایده نخواهد بود که به شماری از شاخص ترین دانشجویان وی اشاره ای داشته باشیم:

۱. فخرالمحققین (۶۸۸ - ۷۷۱ هـ. ق) فرزند علامه که شاید زنده ترین شاگرد وی به شمار آید. برخی از آثار وی در واقع شرح نوشته های پدر است که عبارتند از:
 - ایضاح الفوائد فی حل مشکلات القواعد (شرح کتاب قواعد الأحكام)
 - شرح خطبة القواعد (شرح خطبة کتاب قواعد الأحكام)
 - غایة السؤل (شرح تهذیب الوصول)
 - شرح نهج المسترشدين

۲. عمرالدین أعرجی حسینی (۶۸۱ - ۷۵۴ هـ. ق) خواهرزاده علامه که بر قواعد الأحكام، تهذیب الوصول، نهج المسترشدين و أنوار الملکوت شرح نوشت.

۳. ضیاء الدین أعرجی حسینی (۶۸۳ - زنده تا ۷۴۰ هـ. ق) دیگر خواهرزاده علامه که کتابهای تهذیب الوصول، نهج المسترشدين، تسلیک النفس را شرح کرد.

۴. جمال‌الدین ابوالفتح بن علی بن آوی
۵. شرف‌الدین حسین بن محمد بن علی علوی حسینی طوسی
۶. علی بن اسماعیل بن ابراهیم بن فتوح غروی
۷. رشیدالدین علی بن محمد رشید آوی
۸. رکن‌الدین محمد بن محمد جرجانی غروی
۹. ضیاء‌الدین ابومحمد هارون طبرسی
۱۰. محمد بن حسین بن حسن بن علی هرقلی
۱۱. عزالدین حسین بن ابراهیم یحیی استرآبادی
۱۲. تقی‌الدین ابراهیم بن حسین علی‌آملی
۱۳. سراج‌الدین حسن بن ابوالدین محمد بن ابی‌المجد سرایشنوی
۱۴. تاج‌الدین محمود بن قاضی عبدالوہید رازی
۱۵. قطب‌الدین رازی بویهی معروف به کاتبی صاحب شرح رساله شمسیه
۱۶. محمد بن محمد بن یار
۱۷. سید مهنا بن سنان
۱۸. تاج‌الدین بن معیه
۱۹. علی بن طراد مطار آبادی
۲۰. احمد بن یحیی مزیدی

آثار و نوشته‌ها

مهمترین منبع برای آگاهی از نوشته‌های علامه، در مرحله اول نمایه‌ای است که خود در سال ۶۹۳ هـ. ق در کتاب خلاصه الاقوال ارائه کرده و سپس نمایه‌ای که ۲۷ سال بعد، شاگردش مهنا بن سنان با اجازه وی آماده کرده است. از تلفیق این دو

می توان به فهرست ذیل دست یافت.^۱

الف. تفسیر و علوم قرآنی

۱. القول الوجیز فی تفسیر القرآن / السرّ الوجیز فی تفسیر الكتاب العزیز / التیسیر الوجیز فی تفسیر الكتاب العزیز
۲. نهج الإيمان فی تفسیر القرآن

ب. علوم روایی

۱. إثبات الرجال
۲. استقصاء الاعتبار لشمس المعارف الأخبار / استقصاء الاعتبار فی تحقیق معانی الأخبار
۳. إضاح الاشتباه فی أحوال الرواة / إضاح الاشتباه فی أسماء الرواة
۴. إضاح مخالفة السنة
۵. تنقیح قواعد الدین المأخوذة عن آل یاسین / تنقیح قواعد الدین المأخوذة عن الأئمة الطاهرين / تنقیح القواعد المأخوذة عن کتاب الدرّ و المرجان فی احادیث الصحاح و الحسان
۶. خلاصة الأقوال فی معرفة الرجال
۷. الدرّ و المرجان فی الأحادیث الصحاح و الحسان
۸. كشف المقال فی معرفة الرجال
۹. مختصر شرح نهج البلاغة
۱۰. مصابیح الأنوار
۱۱. نهج الوضاح فی الأحادیث الصحاح

۱. در این فهرست، اجازه های علامه را لحاظ نکرده ایم.